

Beslut

efter kvalitetsgranskning av undervisning om
källkritiskt förhållningssätt – samhällskunskap och
svenska i grundskolan vid Sörgårdsskolan
i Mölndals kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av undervisning om källkritiskt förhållningssätt – samhällskunskap och svenska i grundskolan. Syftet är att granska kvaliteten i undervisningen om källkritiskt förhållningssätt till digitala och andra källor. Detta omfattar både *vad* undervisningen om källkritiskt förhållningssätt innehåller och *hur* undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att utveckla sina förmågor.

I granskningen omfattar begreppet källkritiskt förhållningssätt både undervisning om *informationssökning och källkritik*. Granskningen omfattar källkritiskt förhållningssätt både till *digitala och andra källor* men med särskild uppmärksamhet på hur undervisningen möter utmaningar kopplade till digitala källor. Granskningen omfattar ämnena *samhällskunskap* och *svenska* i grundskolans årskurs 9.

De övergripande frågeställningarna är:

Samhällskunskap

- I vilken utsträckning ger undervisningen i ämnet samhällskunskap eleverna förutsättning att utveckla sin förmåga att söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet?
- Hur utformas undervisningen för att eleverna ska kunna utveckla denna förmåga?

Svenska

- I vilken utsträckning ger undervisningen i ämnet svenska eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa?
- Hur utformas undervisningen för att eleverna ska kunna utveckla denna förmåga?

Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän.

Sörgårdsskolan är en kommunal grundskola i Mölndals kommun med elever i årskurserna 6-9. Skolan har vid granskningstillfället ca 400 elever varav 127 går i årskurs 9. Skolan leds av en rektor. Det finns tre lärare som undervisar i svenska och tre lärare som undervisar i samhällskunskap i årskurs 9.

Skolinspektionen besökte Sörgårdsskolan den 8 maj 2018. Besöket genomfördes av Erica Jonvallen, Ylva Gunnars och Charlotte Rudebeck. Intervjuer med elever, lärare i samhällskunskap, lärare i svenska och rektorn har genomförts.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till det utvecklingsområde som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Samhällskunskap

Undervisningens omfattning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i samhällskunskap om källkritiskt förhållningssätt omfattar olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll. I årskurs 7 ligger ett arbetsområde som behandlar medier i vilket inryms såväl traditionella medier såsom tidningar, radio och TV, som webbsidor och sociala medier. Lärarna går bland annat igenom hur en dagstidning är uppbyggd, vad som avses med tidningens politiska färg och vad en ledare är. Eleverna får även lära sig om webbplatsernas uppbyggnad och hur eleverna kan ta reda på kontaktuppgifter och få information om vem som är upphovsman till en webbsida.

Granskningen visar vidare att undervisningen omfattar mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer. Eleverna har till exempel fått reflektera över mediernas roll som informationsspridare genom att granska olika mediernas val av huvudrubriker. Opinionsbildning i medier och granskning av maktstrukturer lyfts också i undervisningen både avseende politiken och näringslivet. Vårens händelser inom Svenska Akademien har också tagits upp. Undervisningen om medier följer genom årskurserna men omfattningen av den varierar en del mellan lärarna.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen omfattar nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden samt hur olika individer och grupper framställs. Lärarna tar exempelvis upp att nyheter kan vinklas för att framställa grupper såväl till gruppens för- som nackdel. Undervisningen omfattar vidare hur makthavare framställs, till exempel har eleverna fått reflektera över hur presidenterna Trump och Putin framställs. Hur män och kvinnor framställs tas inte upp planerat i undervisningen men lärarna tar upp det utifrån aktuella händelser. Undervisningen omfattar även hur nyheterna väljer bild- och filmmaterial för att framställa personer eller grupper på ett visst sätt. Eleverna får också undervisning om spridning av falska nyheter och algoritmers påverkan på vilka nyheter som kommer upp i flöden och då tar lärarna specifikt upp begrepp som filterbubblor.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen även omfattar möjligheter och risker förknippade med internet och kommunikation via elektroniska medier. Som exempel på möjligheter nämns den stora tillgången på information som internet medger och att internet underlättar kontakt mellan människor. Undervisningen tar även upp negativa aspekter, exempelvis får eleverna lära sig om grooming, näthat och nätmobbing samt om svårigheter att skydda sin personliga integritet på nätet.

Undervisningens utformning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om källkritiskt förhållningssätt till digitala och andra källor i samhällskunskap inkluderar ett varierat och brett urval av källor. Detta omfattar tidningar, företrädesvis svenska och utländska digitala tidningar, läroböcker, bild och filmmaterial samt digitala källor som exempelvis NE, SO-rummet och sociala medier. Lärarna är även i undervisningen öppna för källor som eleverna själva använder, exempelvis Wikipedia och uppmanar eleverna att jämföra med andra källor. Lärarna använder sig även av utbildningsmaterial från exempelvis Skolverket, Internetstiftelsen och Statens Medieråd. Eleverna har också fått träna på att tolka och värdera bilder, till exempel hur kända personer kan framställas på olika sätt utifrån syfte.

Skolinspektionen bedömer vidare att lärarna varierar sina arbetsmetoder när de undervisar om källkritiskt förhållningssätt. Exempel på arbetssätt är genomgångar med efterföljande diskussioner, filmvisning och skriftliga uppgifter. Eleverna ges möjlighet att söka information utifrån flera perspektiv och träna på att se hur information är vinklad. När eleverna själva väljer källor uppmanas de att värdera dessa. Lärarna hjälper även eleverna med val av källor genom att rekommendera vad de anser vara mer trovärdiga källor. Det varierar mellan lärare i vilken utsträckning de tar reda på elevernas förkunskaper inför undervisningen om källkritiskt förhållningssätt. Någon lärare frågade sina elever om deras förkunskaper när de gick i årskurs 7. En elev beskriver att elevens lärare utgår från vad som kommer fram under elevdiskussioner varefter läraren fokuserar undervisningen till sådant som eleverna inte redan känner till. Lärarna menar att de kan bli bättre på att ta reda på elevernas förkunskaper.

Granskningen visar att eleverna inte i någon större utsträckning får välja arbetsformer eller innehåll men att eleverna kan få välja examinationsform. Av intervjun framgår att eleverna upplever att såväl tjejer som killar får komma till tals och får inflytande över sådant som lärarna ger dem möjlighet till att påverka. Undervisningen om källkritiskt förhållningssätt är återkommande genom årskurserna. I årskurs 7 får eleverna bland annat lära sig att undersöka trovärdighet och relevans hos olika källor och i årskurs 8 fortsätter undervisningen med att ta upp källkritiska kriterier som exempelvis äkthet och tendens samt begrepp som primär- och sekundärkälla. I årskurs 9 ska eleverna som ett delmoment i ett ämnesövergripande arbete i samhällskunskap och geografi, "Intressekonflikter i världen", källkritiskt granska det material de hanterar. I undervisningen lyfts frågor kopplat till källkritik så gott som varje lektion menar lärarna.

Svenska

Undervisningens utformning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om källkritiskt förhållningssätt i svenska inkluderar ett varierat och brett arbetsmaterial. I undervisningen används såväl analoga som digitala källor, men enligt eleverna är det framförallt analoga källor

såsom böcker som förekommer i undervisningen. När det gäller de digitala källorna används bland annat en hemsida från en biblioteksnätverksgrupp. Här finns bland annat en sida om medie- och informationskunnighet (MIK) där eleverna kan söka information ur olika databaser. Därtill omfattar undervisningen även utbildningsmaterial i form av bilder, tidningsartiklar och film från exempelvis Skolverket och Statens Medieråd. Lärarna är även i viss utsträckning öppna i undervisningen för källor som eleverna själva använder.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen är varierad och i viss utsträckning inkluderar den elevaktiva arbetsmetoder, elevdelaktighet och jämställdhetsperspektiv. Arbetsmetoderna varierar och eleverna får exempelvis producera eget material på en blogg men även skrivuppgifter och diskussioner förekommer. En lärare uppger att hen låter eleverna diskutera sökstrategier med varandra, dels spontant men även under en vecka då undervisningen fokuserar renodlad MIK och källkritik. Granskningen visar att det varierar mellan lärarna huruvida de utformar undervisningen efter elevernas ämnesspecifika kunskaper och erfarenheter. Det framkommer exempel på att lärare tar reda på vad eleverna redan kan och utifrån svaren formulerar frågeställningar att bygga upp undervisningen kring. Eleverna menar dock att lärarna inte tar reda på vad eleverna redan kan och de önskar fler tillfällen att träna på att utveckla ett källkritiskt förhållningssätt. På frågan om lärarna efterfrågar både tjejs och killars synpunkter på undervisningens innehåll och utformning svarar en elev att "lärarna inte frågar eleverna alls".

Lärarnas kompetens och kompetensutveckling

Skolinspektionen bedömer att rektorn följer upp att personalen har den kompetens som krävs för en modern undervisning om källkritiskt förhållningssätt och att rektorn erbjuder möjlighet till relevant kompetensutveckling. Av granskningen framgår att rektorn menar att hen säkerställer att lärarna har den kompetens som krävs för en modern undervisning om källkritiskt förhållningssätt genom "att vi har behöriga lärare. Legitimerade." Rektorn uppger att lärarna inte fått någon specifik kompetensutvecklingsinsats avseende källkritik men menar att det är kompetensutveckling när de arbetar med kollegialt lärande. Rektorn, som är ny på skolan sedan ett halvår, berättar vidare att hen inför Skolinspektionens granskning samlade lärarna i svenska och samhällskunskap för att prata med dem och därigenom bilda sig en uppfattning om hur lärarna undervisar om källkritiskt förhållningssätt. Rektorn har för avsikt att vara delaktig i lärarnas diskussioner om pedagogiska frågor, bland annat i syfte att säkerställa att undervisningen om källkritiskt förhållningssätt håller god kvalitet. Rektorn har vidare för avsikt att låta lärarna delta i en av Skolverkets moduler för lärare om digitalisering och lärande.

Granskningen visar att en av lärarna i samhällskunskap har deltagit i en MIK-dag på Göteborgs Universitet, men det var på lärarens eget initiativ. En lärare i svenska uppger att kompetensutveckling är något hen fått ombesörja själv, exempelvis genom eget vetenskapligt skrivande. En annan av svensklärarna har läst marknadsföring och känner sig kompetent på media-området men känner sig "(...)urdålig på de sociala

hemsidor eleverna är ute på där man aldrig är själv". Det framgår av granskningen att lärarna inte upplever att rektorn följer upp deras kompetens för att undervisa om källkritiskt förhållningssätt. En lärare tror att det beror på tidsbrist och övriga lärare menar att nuvarande rektor inte gjort det men att det kan bero på att rektorn är ny på skolan. Angående om lärarna upplever att de har erforderlig kompetens för undervisningen om källkritiskt förhållningssätt säger en lärare i samhällskunskap att "man försöker hålla sig uppdaterad, läser på mycket men expert blir man ju aldrig". Lärarna har inte erbjudits någon kompetensutvecklingsinsats kring undervisningen om källkritiskt förhållningssätt som skolan anordnat.

Förutsättningar för samverkan och erfarenhetsutbyte

Skolinspektionen bedömer att rektorn säkerställer att det finns tid för samverkan gällande lärarnas planering och utveckling av källkritiskt förhållningssätt samt förutsättningar för kollegialt lärande. Granskningen visar att det är lärarna själva som ansvarar för organiseringen och utvecklingen av undervisningen om källkritiskt förhållningssätt. Granskningen visar vidare att det kollegiala samarbetet som sker vid tiden för Skolinspektionens granskning är fokuserat kring digitalisering utifrån revideringar i läroplanen. Det varierar dock mellan lärarna i samhällskunskap och svenska hur de uppfattar möjligheterna till samverkan. Förstnämnda lärargrupp har schemalagd tid två timmar per vecka. Samarbetet mellan lärarna i samhällskunskap sker exempelvis genom att lärarna tipsar varandra om undervisningsmaterial för undervisningen om källkritiskt förhållningssätt, att de planerar övergripande tillsammans och genom erfarenhetsutbyte, exempelvis om någon lärare deltagit i en föreläsning. Att delge varandra och dela med sig av sina kunskaper nämns av lärare som en viktig komponent för att hålla sig uppdaterad. I intervjun med lärarna i svenska framgår att tid finns avsatt för ämneskonferenser men lärarna menar att dessa blir haltande eftersom lärarna undervisar i flera ämnen och det framkommer önskemål om tätare konferenser. En lärare uttrycker att det på skolan finns önskemål om förutsättningar för att kunna utveckla undervisningen om källkritiskt förhållningssätt och en annan lärare menar att det redan finns förutsättningar för det men att det varierar lärare emellan hur samarbetet ser ut; en del lärare samarbetar mycket, andra mindre.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- Undervisningen i ämnet svenska behöver omfatta hela det centrala innehållet i kunskapsområdet *Informationssökning och källkritik*.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i ämnet svenska behöver utvecklas vad gäller informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer. Av kommentarmaterialet till kursplanen i svenska framgår att det är svenskämnet som har huvudansvaret för att eleverna lär sig att söka information ur ett allt mer varierat urval av källor. Granskningen visar att undervisningens omfattning

varierar mellan lärarna och behöver därför utvecklas så att den i större utsträckning ger alla elever förutsättningar att utveckla sin förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa.

Av granskningen framgår att skolbiblioteket, Mediateket, i låg utsträckning används i undervisningen om informationssökning. En av lärarna uppger att hen brukar ta sina elever till biblioteket på höstterminen för att visa var exempelvis uppslagsverken står men eleverna uppger att de inte besökt biblioteket under högstadiet. På frågan om eleverna fått undervisning om hur de kan söka information svarar en elev "jättelite" och en annan elev säger "undermedvetet kanske vi har gjort det". Några elever uppfattar inte att undervisningen omfattar informationssökning i massmedier eller på internet och en elev menar att det beror på att lärarna i svenska förutsätter att det tas upp i undervisningen i samhällskunskap. Eleverna får söka information i böcker genom att använda innehållsförteckning och register och någon lärare tar i undervisningen upp skillnader mellan analoga och digitala källor.

I viss utsträckning tar undervisningen upp hur träffsäkerheten kan öka genom val av sökord vid informationssökning på internet och vilka resultat som hamnar högst upp i träfflistan. Eleverna uppger att de känner till att betalda sökresultat hamnar överst i söklistan som annonser men menar att undervisningen inte omfattat detta utan är något eleverna känner till ändå. Eleverna får i viss utsträckning söka information genom att intervjua, till exempel fick eleverna intervjua varandra inom ramen för ett arbete med att skriva reportage.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i svenska omfattar att citera och att källhänvisa. Eleverna har fått undervisning om detta exempelvis i ett ämnesövergripande arbete i svenska/fysik där eleverna fick öva på hur de korrekt citerar och refererar till källor. Några av eleverna har också haft ett prov angående detta. Det framgår i intervjun med lärarna att citera och källhänvisa tas upp i undervisningen om formellt skrivande och svenska skrivregler. Såväl analoga som digitala källor används och undervisningen omfattar även källhänvisning till bilder.

Skolinspektionen bedömer vidare att undervisningen i svenska omfattar hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt. I undervisningen får eleverna träna på olika lässtrategier, exempelvis att skumläsa texter. Eleverna får även träna på att kategorisera, ordna, strukturera och sammanställa information. Undervisningen har vidare omfattat hur eleverna prövar källors tillförlitlighet, exempelvis att källan kan vara mer trovärdig om författare finns angiven och att eleverna ska titta på om flera oberoende källor stödjer varandra. Eleverna menar att de källkritiska kriterierna äkthet, tidssamband, beroende och tendens endast tas upp i undervisningen i samhällskunskap men svensklärarna uppger i intervjun att de delvis använder sig av dessa begrepp. Lärarna undervisar eleverna i att undersöka källor genom att ställa källkritiska frågor, exempelvis om vem som är avsändare och vad syftet är med källan. Lärarna uppmanar också eleverna att själva fundera över vad de själva ser och uppmärksammar. I viss utsträckning får eleverna även träna på att källkritiskt granska bilder.

1.1 Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 27 februari 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet.

Redogörelsen skickas via e-post, till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2017:7326) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

X Agneta Kenneberg

Beslutsfattare
Signerat av: Agneta Kenneberg

X Charlotte Rudebeck

Föredragande
Signerat av: Charlotte Rudebeck

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/undervisning-om-kallkritik/>

Bilaga 1 Författningsstöd för kvalitetsgranskningsprojekt Undervisning om källkritiskt förhållningssätt – samhälls- kunskap och svenska i grundskolan

Skollagen (2010:800)

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

1 kap. 9 §

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

1 kap. 11 § första stycket

För varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

2 kap. 9 §

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska ledas och samordnas av en förskolechef. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Rektorn och förskolechefen ska benämnas på detta sätt. Dessa benämningar ska förbehållas den som har en anställning som rektor eller förskolechef.

En ställföreträdare får utses för en rektor eller en förskolechef

2 kap. 34 §

Huvudmannen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling.

Huvudmannen ska se till att förskollärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

3 kap. 3 §

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

10 kap. 2 §

Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Skolförordningen (2011:185)**5 kap 2 §**

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (SKOLFS

2010:37, Lgr 11) Reviderad 2016. Denna läroplan, tredje upplagan, tillämpas fram till dess att den fjärde upplagan träder i kraft den 1 juli 2018 (läsåret 2018/2019).

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

I detta avsnitt anges bland annat att;

”Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.”

Enligt ett av de övergripande målen ska skolan ansvara för att varje elev

- kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden.

Vidare framgår i avsnittet när det gäller riktlinjer att läraren bland annat ska

- samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

I detta avsnitt anges bland annat att elever ska ges inflytande över utbildningen och att de fortlöpande ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Ett av skolans mål är att varje elev

- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan

Vidare framgår i avsnittet när det gäller riktlinjer att läraren bland annat ska

- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad,
- verka för att flickor och pojkar får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen,
- svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och
- tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel och
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.15 Samhällskunskap

Syfte

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information från olika källor. Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,

*Centralt innehåll**Information och kommunikation*

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel en dagstidnings olika delar. Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och kommunikation via elektroniska medier.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.18 Svenska*Syfte*

(...) Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa.

*Centralt innehåll**Informationssökning och källkritik*

- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man citerar och gör källhänvisningar.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (SKOLFS

2010:37, Lgr 11) Reviderad 2017. (*obligatorisk fr.o.m. läsåret 2018/2019*)

Under läsåret 2017/2018 är det *möjligt* att följa den fjärde upplagan av läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (reviderad 2017). Från och med den 1 juli 2018 (läsåret 2018/2019) är det däremot *obligatoriskt* att följa den fjärde upplagan av läroplanen. Avsnitt för att förtydliga skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens har lagts till i den fjärde upplagan (2017 års revidering). Exempelvis har i kursplanen för ämnet samhällskunskap, starkare betoning tillförts på att omfatta olika aspekter av digitala medier, till exempel hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering. I kursplanen för ämnet svenska har ett syfte för ämnet tillförts om att ge eleverna möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter.

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

"Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet, med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna

sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.”

”Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information. Utbildningen ska därigenom ge eleverna förutsättningar att utveckla digital kompetens...”

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

Samma innehåll i denna upplaga avseende det som tas upp under motsvarande rubrik på sidan tre i författningsstödet.

En punkt har lagts till under övergripande målen där det anges att skolan bland annat ska ansvara för att varje elev

- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande,

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Ingen ny lydelse i denna upplaga avseende det som tas upp under motsvarande rubrik på sidan tre i författningsstödet.

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.
- Skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.15 Samhällskunskap

Syfte

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information om samhället från olika källor. Genom

undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,

Centralt innehåll

Information och kommunikation

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.18 Svenska

Syfte

(...) Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna bland annat ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa.

Centralt innehåll

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.
- Hur man citerar och gör källhänvisningar, även vid användning av digitala medier.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet. (Proposition 2009/10:165)

"(...) Informationsteknikens utveckling ger snart sagt obegränsad tillgång till information men denna måste ordnas, granskas, värderas och omvandlas till kunskaper." (s. 223)